

Slovo k povzbuzení na neděli 7. září 2025, na **23. neděli v mezidobí – C**
Biblická čtení: Mdr 9,13-19; Ž 90; Flm 9b-10.12-17; Lk 14,25-33

Milé sestry, milí bratři,

jestliže spojujícím tématem biblických čtení minulé neděle byla především pokora, tak dnes je jím **moudrost**. Samozřejmě ne jako protiklad pokory, ale jako její součást, předpoklad a důsledek zároveň.

První čtení je z deuterokanonické **knihy Moudrosti**, nejmladší knihy Starého Zákona. Vzniká mezi židy žijícími v helénské prostředí v 1. století před Kristem a je již psána řecky. Předkládá tak **nejmladší** a v jistém smyslu i **nejrozvinutější** biblické vnímání **moudrosti**, navíc takové, které již zakomponovalo konfrontaci s okolním světem, setkání s velkou moudrostí **antickou**.

Možná i proto se v dnešním úryvku mimo jiné odrazilo pro řeckou **filozofii** tak příznačné **napětí** mezi **duchem a hmotou**, duší a tělem («Vždyť porušitelné tělo duši zatěžuje a pozemský příbytek utlačuje mysl plnou starostí»).

Ale ještě důležitější než řešení tohoto metafyzického problému je pro starozákonního svatopisce vědomí **nedostatečnosti** a **limitů** pouze **lidské moudrosti** («S námahou luštíme smysl pozemských věcí, nesnadno nalézáme to, co je nejvšednější»). Z toho pak vyplývá vyznání **potřeby osvícení** shůry, potřeby osvícení **Božím duchem**. Bez něho se člověk v poznávaném jen **stěží** vyzná a ještě **nesnadněji** se dopátrá jeho **smyslu**, je přesvědčen svatopisec («Kdo poznal tvou vůli, když jsi mu nedal moudrost a z výšin neposlal svého svatého ducha?»).

První čtení nám tak připomíná známou **pravdu**, přesvědčení společné snad všem teistickým **náboženstvím**: Aby **lidská mysl** mohla lépe rozeznat **dobro od zla** a **pravdu od lži** a aspoň trochu poodhalit **smysl** věcí a jevů, **potřebuje** – vedle vnitřního světla a světla vyzařujícího ze skutečnosti samé – ještě **světlo shůry, světlo Boží, světlo duchovní**.

Moudrost Boží sestupuje do lidského srdce **různými**, a často tajemnými způsoby. Biblické náboženství věří, že tradovaná **dějinná zkušenost s Bohem**, tedy zkušenost dějin spásy, jak nám ji předává Písmo, je k reálnému najetí Boží moudrosti dobrou, nejsnazší možnou cestou.

Novozákonní křesťanství přidává, že Boží Moudrost se přímo **vtělila v Ježíši Kristu**. Že evangelium a jeho moudrost (kříž) se staly nejvýmluvnějším **odrazem Boží věčné moudrosti** mezi námi.

Proto **skutečná, Boží moudrost** člověka nikdy nemůže být v protikladu k moudrosti Pána **Ježíše**, k moudrosti jeho **kříže**, jeho evangelia, k moudrosti skutečné **lásky**.

A jestliže už starozákonní člověk se měl nechat Boží moudrostí **nadchnout** a jí **přízpůsobit** svůj **život** («A tak se upravilo chování těch, kdo jsou na zemi, lidé se naučili... a moudrostí se zachránili»), o co více by se měl novozákonní člověk nadchnout pro **moudrost Ježíšovu**. **Evangelium** – koncentrující se v tajemství vtělení Boží lásky («Bůh tak miloval svět, že nám dal svého jednorozeného Syna, aby žádný, kdo v něho věří, nezahynul, ale měl život věčný») – je tak nejdůležitějším **kritériem** jakékoli lidské moudrosti, kritériem, zda naše moudrost je aspoň nějak Bohem inspirovaná. A zároveň je **zdrojem** jejího nového světla a síly.

Žalm je vždy modlitebním rozvinutím čtení prvního. Dnešní devadesátý zvláště jasným. «Nauč nás počítat naše dny, ať dojdeme k moudrosti srdce» se modlí. **Pomíjivost světa** i našeho vlastního pozemského života – «Uchvacuješ je, jsou jako ranní sen, podobají se pučící trávě: Zrána kvete a bují, večer je skosena a vadne» – je **výzvou** k hledání a dosahování moudrosti srdce. **Reflexe** vlastní **pomíjivosti** nás má přivést k touze **čas** svého života **moudře využít** («Let života člověka je úhrnem sedmdesát, u toho, kdo je při síle osmdesát») říká žalm

v jiném verši). Využít čas života máme ovšem k **dobru**, jím zkusit naplnit svůj pozemský život, **žít pro** Boha, lidi a svět, pod neustálým pohledem do věčnosti (*sub specie aeternitatis*).

V **evangelii** dnes slyšíme několik na sebe navazujících Kristových výroků. Jejich spojníkem je výzva **klást** všechno a všechny ve **srovnání s Bohem až na druhé místo** («Když někdo přichází ke mně a neklade svého otce, svou matku, ženu, děti bratry a sestry – ano i sám sebe – až na druhé místo, nemůže být mým učedníkem»). Hierarchie hodnot, řekli bychom dnes.

Primát vztahu s Bohem nejenže **neneguje** ostatní vztahy a hodnoty, ale chce je **posvětit a obohatit**. Vztah s Bohem je přeci vztahem k plnosti **dobra a lásky**, jíž Bůh je. A milovat **nejprve Lásku** a pak láskou vše a všechny se navzájem nejenže nevylučuje, ale naopak, z prvního vyvěrá druhé.

Kladení všeho v konfrontaci **s Bohem-Láskou až na druhé místo** je také jedním z **předpokladů** skutečné **svobody** člověka. Má-li člověk **dobro** – to nesobecké, nezištné, vztahující se a sloužící – jako svou první lásku, pak má větší naději zůstat **svobodný** od všech protikladných tlaků.

Kdo si zamiloval dobro – to skutečné – **nemůže nemilovat** lidi, protože milovat dobro znamená chtít mít rád Boha, lidi a svět. A i v tom je **svoboda**.

Druhé čtení můžeme číst jako výmluvný příklad **aplikace moudrosti** evangelia, **primátu dobra a lásky**, primátu nesoucího s sebou vždy i nějaký **kříž**, oběť z lásky. Svátý Pavel ve svém listě vyzývá **Filemona**, bohatého křesťana z Kolos, aby se **vzdal** svého **práva potrestat** uprchnuvšího otroka **Onezima** a k jeho prospěchu ho přijal «jako drahého bratra».

I toto – **vzdání se svého práva v prospěch** bratří a sester – k opravdové **moudrosti** patří. Protože patří k **lásce**, k opravdovému zamilování si dobra v prospěch druhých.

Milé sestry, milí bratři, kéž nás tak dnešní čtení povzbudí **k touze po moudrosti**. Která je **darem** osvícení shůry, která je darem plynoucím **ze setkávání** se s Bohem-Láskou, s Pánem Ježíšem. Kéž by nás dnešní biblická čtení povzbudila **k aktivnímu hledání moudrosti**, která je jiskrou a světlem lásky. **Moudrosti**, která hledá dobro více než cokoli jiného, a chce ho konat za všech okolností. Což je v posledku nalezením **Boha**.

A na závěr snad dovolu ještě jednu, snad **aktuální poznámku**. Nejednou dnes slycháváme o nebezpečí různých **ideologií**, ať jsou jakékoli provenience a různého zabarvení. Mluví se o nich, každý to ví, je to pravda. Byť „ideologií“ se na druhou stranu nálepkuje ledacos, třeba i jen odlišný názor. I proto si je dobré připomenout, v čem taková skutečná ideologie spočívá: Asi především v tom, že **něco dílčího** – dílčí pravdu, anebo polopravdu či dokonce lež – **povýší** nade vše, absolutizuje a učiní jediným cílem a kritériem lidských snah. I s tím, že ona dílčí pravda může být sama o sobě i dobrá. Jenže není prostě jediná.

A právě v tom jsou ideologie **ohrožením moudrosti**, má-li moudrost spočívat v touze po skutečném dobru. K moudrosti a skutečné lásce totiž patří **přát dobro** principiálně **všem a všemu**, a v rámci možností se o ně také snažit, s Boží pomocí. A to i za cenu různých **křížů a ztrát**, vzdání se uplatnění vlastních práv, je-li to ku prospěchu druhých a světa. To předpokládá **chtít nevidět jen sebe** a jen svým pohledem vnímat svět, což ovšem ideologie právě často činí.

Ježíšovo evangelium – apel **k moudrosti kříže**, k moudrosti lásky – nás tak, věřím, chce osvobodit i **od** všech možných i nemožných **ideologií**.